

۱-۲- تولید ناخالص داخلی

۰/۶ واحد درصد بیشتر می‌باشد. دلیل این فزونی، رشد پایین‌تر گروه نفت و گاز نسبت به سایر بخش‌های اقتصادی است.

جدول ۱-۲- عملکرد تولید ناخالص داخلی برحسب فعالیت‌های اقتصادی (به قیمت‌های ثابت ۱۳۷۶) (درصد)

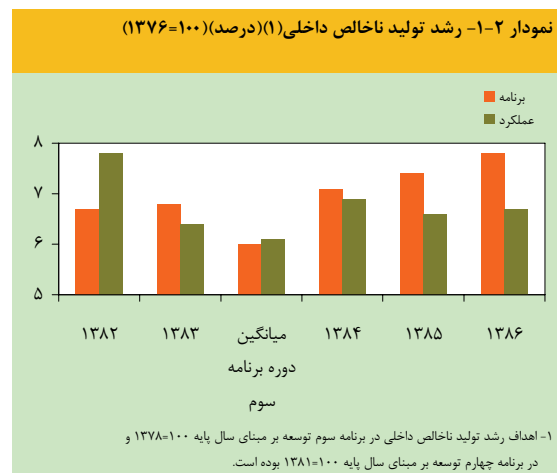
	سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴
کشاورزی	۶/۴	۴/۷	۹/۲
نفت	۱/۳	۳/۶	۰/۳
صنایع و معادن	۹/۰	۹/۴	۱۱/۶
خدمات	۶/۴	۶/۷	۶/۴
تولید ناخالص داخلی	۶/۷	۶/۶	۶/۹
تولید ناخالص داخلی بدون نفت	۷/۳	۷/۰	۷/۸

براساس برآوردهای مقدماتی، ارزش افزوده گروه کشاورزی در سال ۱۳۸۶ به قیمت‌های ثابت با نرخ رشدی برابر ۶/۴ درصد به ۶۵۰۶۲ میلیارد ریال بالغ گردید که در مقایسه با رشد ۴/۷ درصدی آن در سال قبل، از افزایش نسبی برخوردار بوده است. سهم ارزش افزوده گروه مذکور نیز از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری از ۹/۲ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۹/۳ درصد در سال ۱۳۸۶ افزایش یافت.

برآوردهای ارزش افزوده گروه کشاورزی نشان می‌دهد که در هر دو بخش تولید محصولات زراعی و باغی و تولید محصولات دامی رشد قابل توجهی نسبت به سال قبل حاصل شده است.

در سال ۱۳۸۶، ارزش افزوده گروه نفت و گاز به قیمت‌های ثابت به ۴۹۸۶۷ میلیارد ریال بالغ گردید که نشان‌دهنده ۱/۳ درصد رشد نسبت به سال قبل می‌باشد. افزایش تولید و صادرات نفت خام، افزایش تولید و صادرات میعانات و

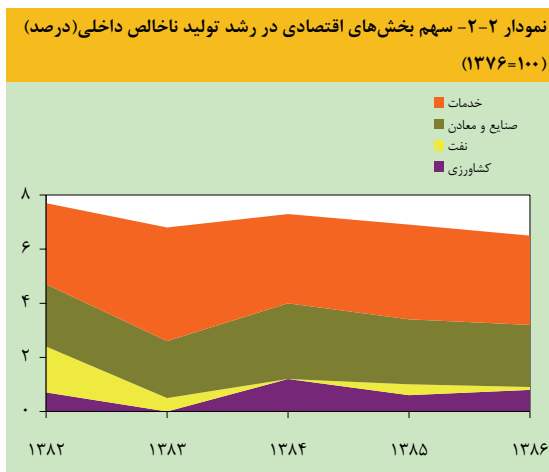
براساس برآوردهای مقدماتی، در سال ۱۳۸۶ تولید ناخالص داخلی (به قیمت پایه)^(۱)، به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ با رشدی معادل ۶/۷ درصد، به ۴۹۹۰۷۱ میلیارد ریال بالغ گردید. نتایج حاصل از برآورد تغییرات ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی حاکی از آن است که در سال مورد بررسی، گروه‌های صنایع و معادن، خدمات، کشاورزی و نفت به ترتیب از نرخ رشد ۹/۰، ۶/۴، ۶/۴ و ۱/۳ درصد برخوردار بودند. سهم گروه‌های فوق در تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری به ترتیب معادل ۱۸/۳، ۴۶/۹ و ۲۷/۹ درصد بود.

در سال ۱۳۸۶، تولید ناخالص داخلی بدون نفت نیز ۷/۳ درصد رشد داشت که در مقایسه با رشد تولید ناخالص داخلی

۱- قیمت پایه مبلغی است که تولیدکننده بابت یک واحد از کالا و خدمات تولید شده از خریدار دریافت می‌کند منهای هر نوع مالیات پرداختی به علاوه هر نوع یارانه توسعه دریافتی برای آن واحد از محصول به فروش رفته.

فصل ۲ تولید و هزینه ناخالص داخلی

۲-۲- هزینه ناخالص داخلی

براساس محاسبات مقدماتی، در سال ۱۳۸۶ رشد هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت معادل ۸/۱ درصد بود. بررسی اجزای تشکیل‌دهنده هزینه ناخالص داخلی نشان می‌دهد که هزینه‌های مصرفی خصوصی با ۴۱/۱ درصد بالاترین سهم از هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری را دارا بود و با رشدی معادل ۶/۸ درصد به قیمت‌های ثابت به ۲۸۴۴۴۱ میلیارد ریال رسید.

در این سال هزینه‌های مصرفی دولتی در وزارتخانه‌ها و موسسات وابسته، شهرداری‌ها و سازمان تامین اجتماعی، سهمی معادل ۱۰/۷ درصد از هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری را به خود اختصاص داد و با کاهشی به میزان ۸/۵ درصد به قیمت‌های ثابت به ۴۹۴۶۱ میلیارد ریال رسید. کاهش هزینه‌های جاری دولت از دلایل اصلی کاهش هزینه‌های مصرفی دولتی در سال مورد بررسی بود. از دیگر اجزای عمده هزینه ناخالص داخلی در سال ۱۳۸۶، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص است که با دارا بودن سهمی معادل ۲۳/۸ درصد از هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری از رشدی معادل ۶/۶ درصد به قیمت‌های ثابت برخوردار شد و براساس قیمت‌های ثابت، ارزش آن به ۱۸۱۰۲۰ میلیارد ریال رسید.

مایعات گازی، تولید گاز طبیعی و صادرات پروپان و بوتان از جمله علل اصلی رشد ارزش افزوده گروه نفت و گاز بوده‌اند.

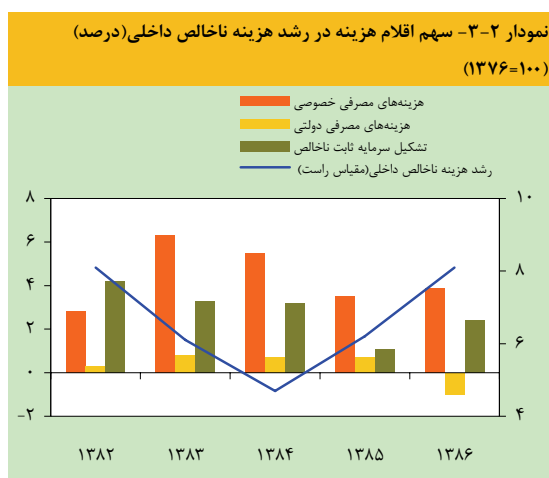
در سال مورد بررسی، ارزش افزوده گروه صنایع و معادن به قیمت‌های ثابت از رشدی معادل ۹/۰ درصد برخوردار شد. در این گروه، ارزش افزوده بخش‌های صنعت، معدن، آب و برق و گاز و ساختمان به قیمت‌های ثابت به ترتیب ۸/۳، ۱۲/۱، ۷/۴ و ۱۱/۹ درصد افزایش یافت.

با آغاز دوره رونق در تولید ساختمان بخش خصوصی، ارزش سرمایه‌گذاری در این بخش طی سال ۱۳۸۶ به قیمت‌های جاری، نسبت به سال قبل ۸۰/۴ درصد رشد داشت. نرخ رشد ارزش افزوده ساختمان‌های خصوصی به قیمت‌های ثابت با اعمال شاخص‌های قیمتی متناظر، ۴۷/۶ درصد برآورد گردید. بدین ترتیب، با احتساب رقم فوق و نیز رشد ارزش افزوده ساختمان دولتی، نرخ رشد بخش ساختمان به قیمت‌های ثابت ۱۱/۹ درصد بود.

گروه خدمات با بیشترین سهم از تولید ناخالص داخلی همچون سال ۱۳۸۵ رشدی ملایم را تجربه کرد. براساس برآوردهای مقدماتی، ارزش افزوده گروه خدمات در سال ۱۳۸۶ با سهمی معادل ۴۶/۹ درصد از تولید ناخالص داخلی، از رشدی به میزان ۶/۴ درصد به قیمت‌های ثابت برخوردار بود. در این گروه سهم بخش بازرگانی، رستوران و هتلداری ۱۰/۵ درصد، حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات ۸/۵ درصد، خدمات موسسات پولی و مالی ۲/۸ درصد، خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی ۱۴/۰ درصد، خدمات عمومی ۸/۴ درصد و خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی نیز ۲/۷ درصد از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری بود. در سال مورد بررسی، بخش‌های مذکور به قیمت‌های ثابت به ترتیب از رشدی معادل ۶/۴، ۱۴/۶، ۸/۷، ۲/۵، ۱/۵- و ۶/۱ درصد نسبت به سال قبل برخوردار بودند.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

بازرگانی و خالص درآمد عوامل تولید از خارج، هزینه (تولید) ناخالص ملی به قیمت‌های بازار به ۵۵۷۵۷۷۷ میلیارد ریال افزایش یافت که در مقایسه با سال ۱۳۸۵ از رشدی معادل ۱۰/۱ درصد برخوردار بود. افزایش قیمت نفت که در افزایش قابل توجه نتیجه رابطه مبادله بازرگانی منعکس شده است از دلایل عمده رشد بالای هزینه ناخالص ملی در این سال می‌باشد.

۲-۳- نسبت فزاینده سرمایه به تولید^(۱)

نسبت فزاینده سرمایه به تولید نشان‌دهنده شاخصی از بهره‌وری سرمایه بوده و از نسبت سرمایه‌گذاری در یک دوره به تغییر تولید در دوره بعد به دست می‌آید^(۲). مقادیر بالاتر این شاخص نشان‌دهنده سطح پایین‌تر بهره‌وری سرمایه در یک اقتصاد می‌باشد.

جدول ۲-۳- نسبت فزاینده سرمایه به تولید (ICOR)^(۱)

میانگین	سال				
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲
۵/۳	۵/۵	۵/۷	۵/۳	۵/۶	۴/۴

۱- تجدید نظر در نسبت مذکور برای سال‌های ۸۵-۱۳۸۲ به دلیل تجدید نظر در حساب‌های ملی این سال‌ها می‌باشد.

۱- Incremental Capital Output Ratio (ICOR)

۲- با فرض وجود وقفه یک‌ساله بین سرمایه‌گذاری و تغییر تولید حاصل از آن، برای محاسبه شاخص نسبت فزاینده سرمایه به تولید کل اقتصاد از رابطه $ICOR = I_{t-1} / (GDP_t - GDP_{t-1})$ استفاده می‌شود. در این رابطه، I بیانگر تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و GDP تولید ناخالص داخلی می‌باشد.

در این سال تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در ماشین‌آلات و ساختمان به ترتیب از رشدی معادل ۲/۱ و ۱۳/۵ درصد برخوردار بود. کاهش آهنگ رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در ماشین‌آلات ناشی از کاهش نرخ رشد کالاهای وارداتی سرمایه‌ای در مقایسه با سال قبل بود. در بخش تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در ساختمان، افزایش نرخ رشد نسبت به سال ۱۳۸۵ به دلیل افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در این فعالیت بود.

جدول ۲-۲- عملکرد هزینه ناخالص داخلی (به قیمت‌های ثابت ۱۳۷۶)

سال	سال			
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	
۶/۸	۶/۱	۱۰/۰	هزینه‌های مصرفی خصوصی	
-۸/۵	۵/۸	۶/۰	هزینه‌های مصرفی دولتی	
۶/۶	۳/۰	۸/۷	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	
۸/۱	۶/۲	۴/۷	هزینه ناخالص داخلی	
۹/۱	۶/۷	۱۱/۶	درآمد ملی	

در سال ۱۳۸۶، واردات کالاها و خدمات به قیمت‌های ثابت از ۳/۱ درصد رشد برخوردار بود که نسبت به رشد ۷/۱ درصدی آن در سال ۱۳۸۵، کاهش در آهنگ رشد را نشان می‌دهد. در این سال صادرات کالاها و خدمات به قیمت‌های ثابت نیز با کاهشی معادل ۱/۶ درصد مواجه شد. در نتیجه، خالص صادرات کالاها و خدمات به قیمت‌های ثابت معادل ۲۴۰۲۶ میلیارد ریال کسری داشت. بدین ترتیب، در سال ۱۳۸۶ هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت با رشدی معادل ۸/۱ درصد به ۴۹۷۶۷۱ میلیارد ریال رسید. با احتساب نتیجه رابطه مبادله

فصل ۲ تولید و هزینه ناخالص داخلی

۴-۲- مقایسه عملکرد بخش واقعی در سال ۱۳۸۶ با

اهداف برنامه چهارم توسعه

در سال ۱۳۸۶، تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت رشدی معادل ۶/۷ درصد داشت که نسبت به نرخ رشد ۷/۸ درصدی پیش‌بینی شده در قانون برنامه معادل ۱/۱ واحد درصد کمتر است. عملکرد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در سال مذکور نیز با رشد ۶/۶ درصدی در مقایسه با نرخ رشد ۱۱/۷ درصدی پیش‌بینی شده در برنامه چهارم، نشان‌دهنده فاصله‌ای در حد ۵/۱ واحد درصد است. در سال مورد بررسی، هزینه‌های مصرفی کل (مجموع هزینه‌های مصرفی خصوصی و هزینه‌های مصرفی دولتی) نیز کمتر از پیش‌بینی‌های برنامه چهارم بود، به طوری که رشد هزینه‌های مصرفی کل در سال ۱۳۸۶ معادل ۴/۲ درصد بود، در حالی که پیش‌بینی برنامه برای سال مذکور ۵/۹ درصد است.

در سال مورد بررسی، اهداف برنامه چهارم توسعه برای رشد ارزش افزوده گروه کشاورزی، نفت، صنایع و معادن و خدمات به ترتیب معادل ۶/۲، ۲/۹، ۱۱/۰ و ۸/۸ درصد بود. مقایسه نرخ رشد عملکردها و اهداف برنامه چهارم توسعه در فعالیت‌های مختلف اقتصادی نشان می‌دهد که هدف رشد تنها در گروه کشاورزی محقق شده است.

جدول ۲-۴- مقایسه عملکرد سال ۱۳۸۶ با

پیش‌بینی قانون برنامه چهارم توسعه (۱) (درصد)

عملکرد	پیش‌بینی قانون برنامه چهارم
رشد تولید ناخالص داخلی	۶/۷
رشد هزینه‌های مصرفی کل	۴/۲
رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	۶/۶

۱- ارقام عملکرد به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ و ارقام پیش‌بینی قانون برنامه چهارم، به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۱ می‌باشد.

۵-۲- تصویر بخش واقعی در قانون برنامه چهارم توسعه

متغیرهای اصلی بخش واقعی در قانون برنامه چهارم توسعه در جدول زیر نشان داده شده است. براساس قانون برنامه چهارم، برای تولید ناخالص داخلی طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ به ترتیب رشدی معادل ۷/۱، ۷/۴، ۷/۸، ۸/۴ و ۹/۳ درصد با میانگین رشد ۸/۰ درصد پیش‌بینی شده است. بر همین اساس، رشد هزینه‌های مصرفی کل برای سال‌های فوق به ترتیب ۵/۵، ۵/۹، ۶/۴ و ۷/۴ درصد با میانگین ۶/۰ درصد پیش‌بینی شده است. برای تشکیل سرمایه ثابت نیز طی سال‌های برنامه به ترتیب رشدی معادل ۱۱/۳، ۱۱/۰، ۱۱/۷، ۱۲/۹ و ۱۴/۱ درصد با میانگین ۱۲/۲ درصد در نظر گرفته شده است.

جدول ۲-۵- پیش‌بینی رشد بخش واقعی در قانون برنامه چهارم توسعه (به قیمت‌های ثابت ۱۳۸۱) (درصد)

میانگین برنامه	سال				
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴
تولید ناخالص داخلی	۷/۱	۷/۴	۷/۸	۷/۴	۸/۰
هزینه‌های مصرفی کل	۴/۸	۵/۵	۵/۹	۶/۴	۶/۰
پس‌انداز ناخالص داخلی	۱۰/۱	۹/۸	۱۰/۲	۱۱/۴	۱۰/۴
تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	۱۱/۳	۱۱/۰	۱۱/۷	۱۲/۹	۱۴/۱

ماخذ: برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

جدول ۲-۶- پیش‌بینی رشد فعالیت‌های اقتصادی در قانون برنامه چهارم توسعه (به قیمت‌های ثابت ۱۳۸۱) (درصد)

میانگین برنامه	سال				
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴
کشاورزی	۶/۰	۵/۹	۶/۲	۶/۸	۷/۶
نفت	۲/۶	۲/۷	۲/۹	۳/۲	۳/۰
صنایع و معادن	۱۰/۵	۱۰/۸	۱۱/۰	۱۱/۵	۱۱/۲
خدمات	۸/۰	۸/۴	۸/۸	۹/۴	۹/۰
تولید ناخالص داخلی	۷/۱	۷/۴	۷/۸	۸/۴	۸/۰
تولید ناخالص داخلی بدون نفت	۸/۳	۸/۶	۹/۰	۹/۶	۱۰/۶

ماخذ: برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور